

YEVROPA OLIMLARI O'QITUVCHILARNING KASBIY MAHORATINI TAKOMILLASHTIRISH TO'G'RISIDAGI QARASHLARI

Setsaliev I.I.

Maktabgacha ta'lim kafedrası stajyor o'qituvchisi

Setsaliev Z.I.

Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrası stajyor o'qituvchisi

Tayanch so'zlar: zamon talab, bilimlar, yangilangan ta'lim, ilmiy pedagogik, tadqiqot, tahlil, o'qituvchi, mahorat, yevropa olimlari.

Ключевые слова: требование времени, знания, обновленное образование, научная педагогика, исследование, анализ, учитель, навыки, европейские учёные.

Key words: demand of the time, knowledge, updated education, scientific pedagogy, research, analysis, teacher, skills, European scientists.

Резюме:

Maqolada o'qituvchilarimiz bugungi zamon talablariga mos bilimlar sohibi, yangilangan ta'lim mazmunini egallagan bo'lishlari kerakligi jchib berilgan. Hozirgi zamon ilmiy pedagogik tadqiqotlar tahliliga ko'ra o'qituvchining kasbiy mahoratini oshirish muammolarini hal etishga tohtalib, o'qituvchilarning kasbiy mahoratlarini takomillashtirish to'g'i sidagi yevropa olimlari fikrlari bayon etilgan.

Резюме:

В статье утверждается, что наши преподаватели должны обладать знаниями, соответствующими требованиям сегодняшнего времени, они должны владеть обновленным образовательным содержанием. Согласно анализу современных научно-педагогических исследований необходимо решать проблемы повышения профессионального мастерства учителей, а также представлены мнения европейских ученых о повышении профессионального мастерства учителей.

Summary:

The article states that our teachers should have knowledge that meets the requirements of today, they should master updated educational content. According to the analysis of modern scientific and pedagogical research, it is necessary to solve the problems of improving the professional skills of teachers, and the opinions of European scientists on improving the professional skills of teachers are presented.

Jahonda pedagogik kadrlarni tayyorlash, ta'limni tashkil etishni takomillashtirish mexanizmlarini va texnologiyalarini ishlab chiqish bo'yicha

keng ko‘lamli ishlar olib borilmoqda. Shu bilan birgalikda “Ta’lim sifatini baholash jarayoni va vositalarini takomillashtirish, erishilgan natijalarni aniqlash imkonini beruvchi mexanizmlarni amaliyotga joriy etish”ga zarurat borligi qayd etilmoqda. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining integrativ yondashuvdan kengroq foydalanish, interaktiv o‘qitish metodlaridan foydalanishga doir kasbiy kompetentligini rivojlantirish, ta’limni tashkil etishni takomillashtirishning modernizatsiyalashgan didaktik ta’minotini yaratish, raqobatbardosh boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini tayyorlashning pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Respublika oliy ta’lim muassasalarida ta’lim sohasida olib borilayotgan davlat siyosatining mazmunidan kelib chiqqan holda, bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini oshirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasida “Uzluksiz ta’lim tizimini yanada takomillashtirish yo‘lini davom ettirish, sifatli ta’lim xizmatlariga imkoniyatlarni oshirish, pedagog va mutaxassislarining malaka darajasini yuksaltirish; umumiy o‘rta ta’lim sifatini tubdan oshirish; ish beruvchilarning ehtiyojlariga javob beradigan mutaxassisliklar bo‘yicha tayyorlash hamda oliy ta’lim tizimi faoliyatining sifati va samaradorligini oshirish” ustuvor vazifa sifatida belgilanib, bu borada keng ko‘lamli ishlar olib borilmoqda. Natijada bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy faoliyatida metodik tayyorgarlik darajasini oshirish, tafakkurini rivojlantirishga yo‘naltirilgan texnologiyalaridan foydalanish imkoniyati kengaytirilmoqda.

"Ta'lim-tarbiya tizimini tubdan isloh qilish, uni zamon talablar darajasiga ko'tarish, milliy kadrlar tayyorlashning yangi tizimini barpo etish, kelajak uchun barkamol, salohiyatli avlodni tarbiyalash maqsadida: "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun va kadrlar tayyorlash bo'yicha milliy dasturni hayotga tatbiq etish ishlari davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi deb hisoblansin" deyiladi. Barcha sohalarda olib borilayotgan islohotlar samarasi yangicha fikrlaydigan, zamonaviy bilimlarga ega bo'lgan yuksak malakali kadrlarga bog'liq. Kadrlarni tayyorlash esa avvalo o'qituvchi-murabbiylar zimmasiga yuklatilgan. Shu sababli, chuqur bilimga ega bo'lgan. zamonaviy o'qituvchi-kadrlar taraqqiyotimizning muhim omili sifatida qaralib kelinmoqda. O'qituvchilarimiz bugungi zamon talablariga mos bilimlar sohibi, yangilangan ta'lim mazmunini egallagan bo'lishlari kerak. O'qituvchi xodimlar o'zlarining kasb-ko'nikmalari va muallimlik mahoratlarini doimo takomillashtirib borishlari shart. «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» g'oyalarini amaliyotga tatbiq etish Respublika ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlarning muvaffaqiyatini ta'minlash, ta'lim muassasalarida faoliyat olib borayotgan o'qituvchi, tarbiyachi, ishlab chiqarish ustalarining ma'naviy qiyofasi hamda

kasbiy mahoratlariga bog'liqdir. Shaxsni tarbiyalash ishi nihovatda murakkab faoliyat jarayoni bo'lib, juda qadimdan ushbu faoliyatga jamiyatning yetuk namoyandalari jalb etilgan. Mazkur holat yosh avlod tarbiyasi, uning tashkil etilishi mazmuni nafaqat shaxs kamoloti, balki jamiyat taraqqiyotini ham belgilashda muhim ahamiyatga ega ekanligini anglatadi. O'zbekiston Respublikasida o'qituvchi kadrlarning ma'naviy qiyofasi, aqliy salohiyati hamda kasbiy mahoratiga nisbatan jiddiy talablar qo'yilmoqda. Chunonchi, bu borada bugungi kun o'qituvchisi shaxsiga nisbatan qo'yilayotgan talablar mazmuni anglaniladi. Zamonaviy o'qituvchi qanday bo'lishi zarur? Mustaqillikning ilk kunlaridan boshlab ushbu muammo bo'yicha ko'plab pedagog va psixolog olimlar o'z fikr va mulohazalari bilan chiqdilar. O'qituvchilarning kasb mahoratlarini milliy an'ana va urf-odatlarimizdan, qadriyatlarimizdan kelib chiqib yanada takomillashtirish, ularning pedagogik faoliyatini hozirgi zamon talablari darajasida rivojlantirish uchun metodik qo'llanmalar, tavsivanomalar paydo bo'ldi. Hozirgi kunda ham ushbi muammo bo'yicha ilmiy izlanishlar, ilmiy tadqiqotlar davom etmoqda XXI asrga kelib o'qituvchining vazifasi yanada takomillashib bormoqda. Endilikda global o'zgarishlar, fan-texnika va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining kun sayin rivojlanib borishi o'qituvchi da yuksak mahoratni, o'tkir irodani, psixologik quvvatni, chuqur bilim va mulonazali bo'lishni talab qiladi. Hozirgi zamon o'qituvchisi o'z mutaxassisligiga oid bilimlar bilan birga, pedagogik va psixologik bilimlarni hamda turli fan yo'nalishlari bo'yicha maxsus bilimlarga ega bo'lgan, kasbiy tayyorgarlik, yuksa axloqiy fazilatlamini egallagan, ta'lim muassasalarida faoliyat ko'rsatuvchi shaxsdir.

O'qituvchilarning kasbiy mahoratlarini takomillashtirish to'g'ri sidagi muammolar yevropa olimlari Ya. A. Komenskiy, Djon Lokk, Pestalotssi, A. Disterverg, K.D.Ushinskiy kabilarning asarlarida o' ifodasini topgan. Jumladan, chex olimi, mashhur pedagog Ya. A. Komenskiy o'qituvchining eng muhim xususiyatlari qatoriga bolalar sevishi, yuksak axloqi, bilimdonligi, iqtidori, qobiliyati kabilai kiritadi va ularning mohiyatini mukammal tavsiflab beradi. Yan Amos Komenskiy o'z davrida o'qituvchilarning bola dunyoq rashini rivojlantirishdagi roliga yuqori baho berib, o'qituvchilik «y yuzidagi har qanday kasbdan ko'ra yuqoriroq turadigan juda faxrli kasl ekanligini ta'kidlaydi. Muallifning fikricha, o'qituvchi o'z burchlari chuqur anglay olishi hamda o'z qadr-qimmatini to'la baholay bilis zarur. Ya.A Komenskiy o'qituvchi obrazini chuqur tasvirlar ekan, uning shahsida quyidagi fazilatlar namoyon bo'lishi maqsadga muvofiqligini ta'kidlaydi: vijdonli, ishchan, sabotli, axloqli, o'z ishini sevuvchi, o'qu chilarga rnehr bilan muomala qiluvchi, ularda bilimga hecvas uyg' www.ziyouz.com kutubxonasi tuvchi, o 'quvchilarni o 'z ortidan ergashtiruvchi

va diniy e'tiqodni shakllantiruvchi. I.G.Pestalotssi o'qituvchining kasbiy sifatlariga baho berish bilan birga, asosan uning xalq ta'limi tarmog'ini takomillashtirishdagi roli hamda fan asoslarini egallashdagi ahamiyati va vazifalariga ochib beradi. A. Disterverg o'qituvchining ta'limdagi roliga yuqori baho berib, u o'z faoliyatini chuqur bilib, pedagogik mahoratini oshirib borishi o'quvchilarni qalbdan yoqlirishi natijasida yuzaga keladi deb uqtiradi. O'qituvchi bolalarning individual xususiyatlarini, qobiliyatini, faoliyatini mukammal bilishi uchun muayyan darajada psixologik bilimlarga ham ega bo'lishi kerakligini takidlab o'tgan. Pedagog olim Djon Lokk o'qituvchi psixologiyasining eng muhim jihatlari ishlab chiqqan. Ular orasiga mo'tadillik, g'avratshijoatlilik, ehtiyotkorlik kabi hislatlarni kiritib, O'qituvchining pedagogik faoliyatidagi rolini asarlarida yoritib bergan. A.I.Gersen, K.D.Ushinskiy, V. Suxomlinskiy, V.A. Slastyonim, L.N. Tolctoy, A.S. Makarenko, kabi rus pedagog olimlari g'arb mutafakkirlari g'oyalarining vorislari sifatida mazkur muammolarga o'z mulohazalarni bildirganlar. Jumladan, A.I.Gersen mulohazalariga ko'ra, O'qituvchining asosiy hislati - bu uning bolalar bilan munosabatda bo'layotganligini sezishda, bolalar ruhiy dunyosini tushirishda, axloqiy qobiliyatning mavjudligida, chunki u shunday iste'dodga ega bo'lmog'i zarurki, unga har qaysi o'qituvchi erisha olmaydi. Taniqli rus pedagogi K.D.Ushinskiy ta'lim-tarbiya jarayonida o'qituvchining roli va shaxsiga yuqori baho berib, O'qituvchi kasbiga oid ilmiy mulohazalarida hech bir Qonun yoki Programme, ta'lim-tarbiya to'g'risidagi metod yoki tamoyillar o'qituvchi shaxsining pedagogik faoliyatidagi mahorati o'zini bosa olmaydi deb hisoblaydi. K.D.Ushinskiy o'qituvchi ma'naviyati va kasbiy faoliyatiga yuqori baho beradi hamda ularning kasbiy malakalarini doimiy ravishda takomillashtirib borish maqsadga muvofiq ekanligi to'g'risidagi g'oyani ilgari suradi. Mazkur g'oyaning ijtimoiy ahamiyatini tasdiqlovchi tizim - o'qituvchilarni qayta tayyorlovchi kurslar tizimini tashkil etishni u ilk bor asoslab bergan. www.ziyouz.com kutubxonasi K.D.Ushinskiy o'qituvchining mashaqqatli mehnatini ta'riflab shunday deydi: "Hali yetilmagan va fikri xayoli tarqoq bo'lgan o'qituvchi uchun o'z so'zlari va bergan masalalari to'g'risida ko'p bosib o'tirishi. serdiqqat bo'lishi kerak. Marta shu sababdan bilimi bo'lga har bir kishi o'qituvchi bo'lishga layoqatli bo'lavermaydi. Jamiyat to'g'risida nidan hamma vaqt ham yetarlicha ta'rif qilinmaydigan bu vazifani inson bilan ado qilmoq uchun zo'rmatonat va mahorattalab qilinadi". K.D.Ushinskiyning ta'kidlashicha, o'qituvchi qalbining bolalarga nisbatan mehrini bildiruvchi axloqiy hislatlaridan biri, muallimning tarbiyaviy kuchini va qobiliyatini ko'rsatadigan ma'naviy oyinasi ijtimoiy qimmatga ega bo'lib, barkamol shaxsni tarbiyalab

voyaga e+kazishd; namoyon bo'ladi. Pedagogik faoiyatning y ana bir muhim tarkibiy qism o'qituvchining xarakteri va his-tuyg'ularida, uning o'quvchilar bilan mu loqotga kirishish usulida namoyon bo'luvchi pedagogik-psixologil takt (odob, axloq) xususiyatlarini qo'llashdir. Uning fikricha psixologik takt (odob, axloq) hayotimizning barcha jabhalarida g'oyatdi keng qo'llaniladigan faoliyat turi, shuning uchun ushbu taktlarg: ega bo'lmasdan, odamlar orasida hech qanday muloqot va nutq qobiliyati ning o'zi ham bo'lishi mumkin emas, deb ta'kidlaydi. «Aqli, fikran boy, bag'ri keng insonchalik hech narsa yoshlarn qiziqtirmaydi, o'zining ortidan ergashtira olmaydi ham..., aql - aq bilan tarbiyalanadi, vijdon - vijdon bilan, vatanga sadoqatlilik - bevosita vatan uchun xizmat qilish bilan..., - deb ta'kidlagan ed mashhur rus pedagogi V.D.Suxomlmskiy. - O'qituvchi o'zining butui borlig , kundalik hayoti, ma'naviy madaniyati bilan hamkasblari va o'quvchilarga o'rnak bo'ladi va ularni o'z ortidan ergashtiradi». O'qituvchida pedagogik mahoratni shakllantirishning ilmiy nazariy asoslari pedagog olim V.A. Slastyonin tomonidan ham tadqi qilingan. U kasbiy - pedagogik tayyorgarlik, o'qituvchining shaxsi v kasbiy shakllanish yo'nalishi va bunda pedagogik mahorat to'g'risid so'z yuritib, shunday yozadi: 'O'qituvchi muntazam ravishda pedagogi, nazariyalarga tayansagina, o'qituvchilik mahoratini egallaydi. Chunk pedagogik amaliyot doimiy ravishda pedagogik nazariyaga murojaa qilishni taqozo etib kelgan. Birinchidan, ilmiy nazariyalar - taraqqiyotnin, umumiy qonuniyatlari, tamoyillari, qoidalarini aks ettiruvchi ilmiy bilim lardir, amaliyot bo'lsa, doimo aniq vaziyatga asoslanadi. Ikkinchidan, pedagogik faoliyat - falsafa, pedagogika, psixologiyaga oid bilimlar sinteziga asoslanuvchi yaxlit jarayondtr. Bu bilimlar sintezisiz pedagogik amaliyotni maqsadli qurish juda mushkul". Demak, o'qituvchidan nafaqat pedagogik mahoratni imskammal egallash talab etiladi, balki, pedagogik amaliyotni to'g'ri va maqsadli tashkil qilish uchun chuqur ilmiy - nazariy ma'lumotiarga ham ega bo'lish lozim. Buyuk rus adibi L.N.Tolstoy o'qituvchi fazilatining mukammaliigini o'z mutaxassisligiga nisbatan ijobiy munosabatda bo'lishi bilan bir vaqtda bolalarga bo'lgan munosabatida, ularni xuddi o'z farzandlaridek jon-dilidan sevishida ekanligi da ko'rgan. Uning ta'kidlashicha, "agar o'qituvchi faqat ishiga havas qo'lygan bo'lsa, u yaxshi o'qituvchi bo'ladi. Agar o'qituvchi bolaga faqat otasi va onasi kabi havas qo'lygan bo'lsa, u oldingi o'qituvchidan yaxshiroq bo'ladi. Bordiyu. ikkala hislatni ham o'zida mujassamlashtirsa, u holda u mukammal va mahoratli o'qituvchi bo'la oladi". Hozirgi kunda ham yevropaning yetakchi olimlari (B.P.Zyazin, V.A.Kan-Kalik, Y.N.Kyuluytkin, N.D.Nikandrov, L.I.Ruvinskiy va boshqalar) o'qituvchining pedagogik mahoratini yanada takomilashtirish uchun ilmiv-tadqiqot ishlarini olib bormoqdalar. Xususan, ular o'z asarlarida "mukammal egallangan pedagogik

mahorafni o'qituvchi doimo orzu qilib intiladigan, ammo yetisha olmaydigan yuksak ideal kasbiy mahorat sifatida izohlaydilar. Shu ma'noda "mahorat" terminini o'qituvchiga nisbatan kompliment, ya'ni maqtov tariqasida eng oily baho sifatida qo'llash mumkin. Pedagogik mahorat faqat O'qituvchi batamom o'zlashtirishi lozim boigan kasbiy bilim va ko'nikmalarni egallashning eng yuqori cho'qqisi sifatida qabul qilinmasligi kerak. Tajribali o'qituvchi o'z ijobiy yutuqlari bilan qanoatlanib qolmasdan, hamisha kasbiga oid yangiliklarni o'zlashtirib borishi, jamiyat taraqqiyoti tufayli paydo bo'ladigan zamonaviy pedagogik vazifalar va muammolarni hal qilishda faol ishtirok yetishi; o'zining kasbiy ko'nikma va malakalarini uzluksiz oshirib borishga intilishi lozim. Bu pedagogik mahoratni egallashning ajralmas qismidir. Pedagogik mahoratni egallash va rivojlantirishda (malaka oshirish, takomillashtirishda) o'qituvchi o'zi bilgan va o'rgangan kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirib boradi.

Mahalliy pedagogika fanida pedagogik faoliyat muammolari an'anaviy ravishda tadqiqot va muhokama predmeti hisoblanadi. Shubhasiz, o'qituvchining kasbiy faoliyatining mohiyatini aniqlash yangi mavzu emas va ta'lim nazariyasida ushbu faoliyatning asosiy tarkibiy qismlarini tushunishga turli xil yondashuvlarni aks ettiruvchi etarli material to'plangan. Biroq, zamonaviy sharoitda o'qituvchining kasbiy faoliyati mavzusi federal davlat ta'lim standartlari va kasbiy standartlarda aks ettirilgan ta'limga va shunga mos ravishda pedagogik faoliyatga qo'yiladigan yangi talablar bilan bog'liq holda alohida ahamiyatga ega. O'qituvchi. Psixologik-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish o'qituvchi faoliyatining mohiyati, mazmuni, tarkibiy qismlari, turlari va funktsiyalarini aniqlashga etarli miqdordagi dissertatsiyalar, monografiyalar, o'quv nashrlari va boshqalar bag'ishlanganligini aniqlashga imkon beradi. "Pedagogik lug'at" da pedagogik faoliyat "talaba shaxsini tarbiyalash, rivojlantirish va o'z-o'zini rivojlantirish, erkin va ijodiy rivojlanish imkoniyatlarini tanlash uchun yaxlit pedagogik jarayonda maqbul sharoitlarni yaratishga qaratilgan faoliyat" deb ta'riflangan. O'qituvchining kasbiy faoliyatiga ta'sir ko'rsatadigan o'zgarishlar konteksti nafaqat vaqt va ijtimoiy tartib, balki ta'lim sohasidagi strategik hujjatlar bilan ham belgilanadi. Kasbiy faoliyatdagi o'zgarishlarni belgilovchi omillardan biri umumiy ta'limning federal davlat ta'lim standartini (FSES) amalga oshirish sharoitida o'qituvchining vakolatiga qo'yiladigan yangi talablar edi. Standartning umumiy tuzilishi va talablar tizimiga muvofiq o'qituvchi quyidagilarga ega bo'lishi kerak:

- 1) tizimli-faoliyat yondashuvi mantig'ida pedagogik faoliyatni loyihalash va amalga oshirishga imkon beradigan uslubiy kompetentsiya;
- 2) asosiy ta'lim dasturlari tuzilmasi bilan belgilanadigan vakolatlar;

3) asosiy ta'lim dasturlarini o'zlashtirishning shaxsiy, meta-predmetli va fan natijalariga erishish va baholash texnologiyasi, maqsadlarni belgilash sohasidagi vakolatlar;

4) asosiy ta'lim dasturlarini amalga oshirish uchun maqbul shart-sharoitlarni yaratishni ta'minlaydigan vakolatlar.

Hozirgi sharoitda jamiyatning o'qituvchilik kasbiga nisbatan qo'yayotgan talablari kim sayin ortib bormoqda va bu talablar amalda to'g'ri tashkil qilish vazifasi o'qituvchiga bog'liq. Zamonaviy maktab o'qituvchisi qator vazifalarni bajaradi. O'qituvchi avvalo sinfdan tarbiyaviy jarayonning tashkilotchisidir. O'qituvchi tarbiyachi sifatida quyidagi talablarni bilishi lozim: shaxsni ma'naviy va ma'rifiy jihatdan tarbiyalashda milliy uyg'onish mafkurasining hamda umuminsoniy boylıklarining mohiyatini bilishi, bolalarni mustaqillik g'oyalariga sodiqlik ruhida tarbiyalashi egn muhim vazifalardan biridir. O'z Vatanga, tabiatga va oilasiga bo'lgan muhabbati; kasbiy bilimlarni puxta bilish bilan birga, turli bilimlardai xabardor bo'lishi; yosh pedagogik psixologiya, pedagogika va psixologiya yoshlar fiziologiyasi, tarbiyaviy ish metodikasi, maktab gigiyenasidan o'z kasbiga oid bilimlarni mukammal bilishi; o'z kasbi bo'yicha jahon fanida erishilayotgan so'nggi yutuqlar, tarbiya texnologiyasi, kompyuter va axborot texnologiyalari, yangiliklaridan doimiy xabardor bo'lib borishi;

ta'lim-tarbiya metodikasidan ko'nikma va malakalarini oshirib borishi; o'z kasbiga ijodiy yondashishi; pedagogik texnika (mantiq, nutq ta'limining ifodali vositalari) va pedagogik taktga ega bo'lishi; o'z bilimi va pedagogik mahoratini doimiy ravishda oshirib borishi maqsadga muvofiqdir. Muvaffaqiyatli ishlash uchun har bir o'qituvchi pedagogik mahoratga ega bo'lishi zarur. Pedagogik mahoratning asosiy qonuniyati oz meh nati bilan ulkan natijalarga erishish. Ijodkorlik uning hamisha hamroh bo'ladi. Pedagogik faoliyatga qiziqqan, qobiliyatli, iste'dodli kishidagi; pedagogik mahorat hislatlari shakllanib boradi. Pedagogik faoliya o'z mohiyatiga ko'ra ijodiy xarakterga ega o'qituvchi o'quvchi shaxsini shakllantiradi, kutilmagan vaziyatlarda mustaqil qarorlar qabul qiladi, pedagogik ruuammolami yechadi, o'quv jarayonini mustaqil boshqaradi. Bularning hammasi ijodkoriikning tub mohiyati, ishning maqsadi va xarakteri bilan bog'liq. O'quvchilar bilan olib boriladigan tarbiyaviy faoliyatda, ma'lum maqsadga erishmoq uchun o'qituvchilar bolalarni hamkorlik jarayoniga tortishi zarur. -o'quvchilar topshiriqni amalga oshirishga kirishganlarida o'qituvchi bir vaqtning o'zida ham ishtirokchi, ham maslahatchi vazifasini bajaradi. Ijodiy faoliyat olib boruvchi o'qituvchi faqatgina bolalarni muvaffaqiyatli o'qitish va tarbiyalash, ilg'or o'qituvchilar ish tajribalarini o'rganish bilangina cheklanib qolmasdan, tadqiqotchilik ko'nikma va malakalariga ham ega bo'lishi zarur.

Hozirgi zamon o'qituvchisi fan va texnika taraqqiyotining eng so'nggi yutuqlaridan foydalanishi, o'z kasbiy faoliyatida yangi pedagogik texnologiyalarni unumli qo'llayolishi taqozo etiladi.

Demak, o'qituvchining kasbiy tayyorgarligini yanad oshirish uchun, avvalo uning malakasini oshirishga sabab bo'ladigar pedagogik mahoratini shakllantiradigan zamonaviy manbalarni omillarni, vosita va metodlarni izlab topish zarur. Ushbu yondashu o'qituvchi pedagogik mahoratini rivojlantirish muammolarini hal etishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'kidlash joizki, har bir o'qituvchi ko'nikma va malakalarini oshirish bilan birga, o'z kasbiga sadoqatli bo'lishi, uni sevishi hamd uzluksiz takomillashtirib borishi shart. Bunda belgilangan maqsadni saqlash, albatta pedagogik mahoratning eng yuksak cho'qqilarini egalashga ishonch - o'qituvchi uchun muhim ahamiyatga ega. Hozirgi zamon ilmiy pedagogik tadqiqotlar tahliliga ko'ra o'qituvchining kasbiy mahoratini oshirish muammolarini hal etish quyidagicha talqin etiladi: - o'quv - tarbiyaviy jarayonni eng qulay uslublarini topish va jori etish, - o'z mehnatini muntazam ilmiy asosda tashkil yetak olish; - o'qituvchi pedagogik qobiliyatini va pedagogik madaniyatini oshirish: - pedagogik muammolarni mohirona hal etish yo'llarini takomillashtirish; - amaliy va nazariy bilimlarni doimiy oshirib borish; - kasbiy ijodkorlikni uzluksiz rivojlantirish. Shuni ta'kidlab o'tish joizki, Sharq va G'arb olimlari tomonidan tahlil qilingan o'qituvchining pedagogik faoliyati haqidagi ko'pgin mulohazalar hozirgi kungacha o'z ahamiyatini saqlab kelmoqda, demak millati va kelib chiqishidan qat'iy nazar ajdodlar merosini takomil lashtirish evaziga hozirgi kunda ta'lim va tarbiyani yanada yuksak bosqichlarga ko'tarilishi mumkin

Adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni. //Barkamol avlod - O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. -T, Sharq, 1997, 20-29 betlar.
2. O'zbekiston Respublikasining "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida"gi qonuni. //Barkamol avlod - O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. -T, Sharq, 1997, 31-61 betlar.
3. Karimov I.A. Buyuk kelajagimizning huquqiy kafolati. - T, Sharq nashriyot-matbaa konsemi Bosh tahririyati, 1993, 27-28-bet.
4. Ta'lim-tarbiya va kadrlar tayyorlash tizimini tubdan isloh qilish, barkamol avlodni voyaga etkazish" to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1997-yil 6-oktyabrda qabul qilgan Farmoni.
5. Forobiy Abu Nasr. Fozil odamlar shahri. - T.: A. Qodiriy nomidagi Xalq merosi nashriyoti, 1993. - 187 b.
6. Педагогика (Под ред. П.И.Пидкасистого). - М. : Педагогическое общество России, 2003. - 608 с.
7. Pirmuxamedova M. Pedagogik mahorat asoslari. - T.: 2001.
8. Suxomlinskiy V.D. Bolalarga jonim fido. -T.: O'qituvchi, 1984-254b. 14. O'zbek pedagogikasi tarixi //A. Zunnunov tahriri ostida. T.: O'qituvchi, 1997. -272 b